

Rudy Menkveld kocht 'per ongeluk' moeder van fokstier Talentino 'Guste' vaars zet Gansey- fokkerij op de kaart

De particulier geteste proefstier Gansey's Crime Time is hard bezig om het fokbedrijf van Rudy Menkveld en Ilona de Haan op de kaart te zetten. Van de donkerrode Jerudo-zoon zijn al 7.500 rietjes verkocht. De kiem van dit succes werd gelegd op een fokveeveiling in 2008, waar Menkveld een guste vaars aankocht, die later toch drachtig bleek.

Rudy Menkveld (35) en Ilona de Haan (26) houden in Zeewolde een veestapel van 125 koeien. De veestapel is voor bijna tweederde roodbont, hun favoriete kleur. Om die reden toog Rudy met zijn vader Jan op 26 maart 2008 naar Zeijerveld, waar de volledige veestapel van de familie Veneklaas-Slots wegens

bedrijfsbeëindiging werd geveild. „Ik had al vroeg de catalogus in huis gehaald en daarin enkele dieren aangekruist. Ik wilde graag een Talent uit de Doortje-familie hebben.” Omdat vanaf het begin van de veiling de prijzen al behoorlijk opliepen, wilde Menkveld niet meebieden op een rechtstreekse 'Talent

uit een Doortje'. Daarom kocht hij een Stadelkoe van 85 punten met mooi eiwit en dragend van een 'Talent x Doortje'-embryo. „Zo had ik een mooie koe en met een beetje geluk een vaarskalf uit het embryo.” Zijn vader adviseerde hem om twee koeien te kopen. Meegesleept door de enthousiaste

Rudy Menkveld en Ilona de Haan met links Kian-dochter Annet 3348 (AV 90), de moeder van fokstier Talentino, en rechts haar over hoge genomics beschikkende Destry-dochter Anthurium.

Copyright foto

sfeer op de veiling stak Rudy als eerste – en naar later bleek als enige – zijn hand omhoog toen de vaars Annet 3348 het podium opkwam. Annet, niet drachtig en aan het einde van haar lactatie, werd eigenlijk alleen geveild omdat er een Talent-stiertje van haar bij de KI stond, de latere fokstier Talentino. „Het was een Kian-vaars van 87 punten, maar ze was oudmelkt en gust“, vertelt Rudy. „Ik was de eerste die bood toen ze werd voorgeleid. Omdat er verder niemand anders zijn hand opstak, was Annet 3348 van mij.“

Toch drachtig

Achteraf bekeken had hij wel wat veel geld betaald voor een guste koe. In eerste instantie had hij dan ook gemengde gevoelens over de aankoop, maar dat veranderde al snel. „Toen de beide dieren 's avonds in het stro lagen, zeiden mijn vader en ik tegen elkaar dat de Kian wel drachtig leek.“ Ze duwden voorzichtig van buitenaf en voelden een kalf. De volgende dag liet Menkveld de dierenarts de koe opvoelen en bleek ze inderdaad drachtig. „Het was echt niet zo dat we dat op de veiling al vermoedden“, bezweert Menkveld. Annet 3348 produceerde op dat moment nog zo'n negen kilo melk per dag en werd direct drooggezet. Acht weken later bracht ze een rood vaarskalf, waarschijnlijk van een eigen stier uit de combinatie Faber x BevNick, uit de volle zus van Doortje 2370, de voormalig

NRM-kampioene en kersverse honderdtonner met 4,02 procent eiwit. „Maar dit hebben we niet kunnen nagaan, omdat de stier op dat moment al was afgevoerd“, aldus de veehouder.

Drie teleurstellingen

Niet veel later belde Wim Veneklaas-Slots. Hij had nog wat jongvee. Of Menkveld ook belangstelling had voor een vol zusje van Annet 3348 en eventueel nog zes andere pinken. „Ik ben de pinken gaan bekijken en vond het zusje minder mooi, maar een andere pink stond me wel aan. Ik zag er een keuringskoe in“, vertelt Menkveld. De carrière van deze Carolien 3861 (Talent x Kian) verliep in eerste instantie echter allerminst voorspoedig. „Toen ze bij ons kwam, miste ze intussen een heupbeen. Ze redt zich er goed mee, maar het oogt niet mooi“, aldus Menkveld. Carolien was drachtig van gesekt sperma, maar bracht desondanks een stierkalf en haar exterieurscore bleef steken op 84 punten. „Drie teleurstellingen achter elkaar. Maar we zijn de koe gaan melken en ze had een prima productie.“

Crime Time

Carolien realiseerde een eiwitpercentage van 3,93 procent en kalfde na precies een jaar voor de tweede keer: weer een stierkalf. Haar

productie steeg en binnen een jaar bracht ze haar derde stierkalf. Ditmaal een donkerrood stiertje van Jerudo. Menkveld wilde het aanhouden om eventueel als dekstier te kunnen inzetten.

Maar omdat Carolien alleen maar beter werd, besloot de veehouder zijn Gansey's Crime Time toch aan de KI aan te bieden. KI Kampen wees het jonge stiertje echter af. Menkveld besloot toen om de stier zelf te testen. „Ik heb gevraagd of dat gekkenwerk was en kreeg te horen dat we in ieder geval moesten zorgen voor voldoende afzet“, vertelt Menkveld. Hij sprak erover met zijn inseminator Gerco van Engelen van Vekis Genetics. „Gerco test wel eens vaker stiertjes en heeft ook Crime Time gekocht. Maar wel op zo'n manier dat als het echt wat zou worden, dat we er dan zelf ook nog wat aan zouden hebben.“

Crime Time ging in januari dit jaar naar KI De Toekomst, om sperma te laten vangen. „De verkoop van de stier loopt als een speer. Het plan was om tweeduizend rietjes te vermarkten en zo'n vijfduizend rietjes in te vriezen. Maar dat liep anders. Er is zelfs een wachttijd van drie weken op de stier geweest en er zijn inmiddels al 7.500 rietjes verkocht“, vertelt de fokker. Hoewel de op 29 oktober 2010 geboren stier nog slechts een proefstier is, heeft Crime Time een aantal populaire pluspunten. Zijn kleur is donkerrood, zijn afstamming is Jerudo x Talent en zijn aA-code 564. Moeder Carolien 3861 is laatrijp, ►

In de lichte stal worden 125 koeien gehuisvest. Links achterin worden de vaarsen en de keuringskoeien in een ruimte met diepstrooiselboxen gehuisvest, de rest van het vee ligt op matten.

Bloederkalveren door entstof tegen BVD

De veestapel van Rudy Menkveld was gecertificeerd BVD-vrij, totdat in 2007 op zijn bedrijf BVD uitbrak. Menkveld liet bloedonderzoek doen om erger te voorkomen. Twee dragers werden afgevoerd, evenals vijf dragers die later werden geboren. In overleg met zijn dierenarts besloot de veehouder de volledige veestapel te vaccineren met de entstof PregSure, een behandeling die jaarlijks zou moeten worden herhaald. Zo ver kwam het echter niet. Menkveld kwam het gerucht ter ore dat er een relatie was tussen enten tegen BVD en bloederkalveren. Niet veel later werden ook op zijn bedrijf kalveren geboren die spontaan bloedingen kregen en eraan doodgingen. Ook een vaarskalf van topkoe Annet 3348 bleek een bloederkalf. „Onderzoek heeft uitgewezen dat er tussen de entstof PregSure en bloederkalveren een associatie is van 85 procent“, weet Menkveld. „Wat mij ech-

ter frustrereert, is dat de farmaceut zijn verantwoordelijkheid niet neemt. Ik dacht een veilig product te hebben gekocht en dat bleek achteraf niet.“ Menkveld entte zijn veestapel slechts één keer en nog steeds wordt zo nu en dan een bloederkalf geboren. „Het schijnt met de biest te maken te hebben. Als een koe hier een bloederkalf heeft gegeven, krijgt haar volgende kalf biest van een andere koe.“ Menkveld vindt dat hij recht heeft op een schadevergoeding en op openheid van zaken. Te meer omdat de entstof inmiddels uit de handel is genomen. „Ik heb de farmaceut een brief geschreven, want ik sta heel erg achter het vrij worden van BVD. Maar hoe krijg je de sector nou vrij als de entstof niet betrouwbaar blijkt? Ik ben inmiddels terughoudend geworden wat enten betreft. Als de sector ziektevrij wil worden, moeten farmaceuten zich anders opstellen.“

realiseert een eiwitpercentage van bijna 4 procent en brengt elk jaar een kalf.

Ouderwetse stier

Op precies vijfjarige leeftijd kalfde Carolien 3861 voor de vierde keer. In haar huidige, vierde lactatie werd haar exterieurscore opgehoogd naar 86 punten. Haar laatste kalf is een vol zusje van Crime Time. „Maar deze trekt meer naar de moeder”, vindt Menkveld. De veehouder noemt Crime Time zelf een beetje een ouderwetse stier. De stier vertegenwoordigt vooral de ronde kenmerken, getuige zijn aAa-code. „Hij past het beste op melktypische koeien met veel melk”, vindt zijn fokker. Hoewel het testen van Crime Time een project is dat 'uit aardigheid' is ontstaan, heeft de stier een stevig fundament. Hoog eiwit en korte tussenkalftijden blijken verankerd in de koefamilie, alhoewel grootmoeder Carolien 3334 met slechts twee lactaties wat uit de toon valt. „Carolien 3334 is op de veiling verkocht en als tweedekalfs koe niet meer drachtig geworden”, weet Menkveld.

Lang en krachtig

Terug naar Annet 3348. Menkveld hield haar niet-geregistreerde tweede kalf aan, waarna de koe aan haar tweede lactatie begon. „Ze was erg vervelend tijdens het melken, ze moest de beugel op en gaf haar melk niet goed af. Maar na een half jaar werd het beter, toen ging ze zich thuis voelen.”

Annet 3348 is een zeer krachtige en opvallend lange koe, waar de jury op fokveedagen niet altijd even goed mee uit de voeten kan. „Ze is twee keer mee geweest naar de HHH-show en eindigde in 2009 bij de laatste zes. Het is meer een werkkoe dan een showkoe.” Annet (Kian x Lentini x Tulip) is inmiddels vierdekalfs en excellent geworden, met voor de onderdelen frame, robuustheid, uier, benen en algemeen voorkomen, respectievelijk 93, 94, 86, 92 en 90 punten.

Gansey's Leonidas

Annet maakte vrij lange lactaties door het vele spoelen, waardoor ze gemiddeld over haar lactaties een eiwitpercentage van maar liefst 4,05 procent realiseert. Evengoed met voldoende melk, getuige haar meest recente lactatie van 13.943 kilo melk in 430 dagen, met 4,55 procent vet en 3,92 procent eiwit. Menkveld spoelde Annet al eens met Goldwyn en Tequila tegelijk, waarbij de zwarte kalveren van Goldwyn en de rode van Tequila waren. „We hebben de spoeling met Tequila aan KI Kampen aangeboden, maar hadden ook een heel best stierkalf van Goldwyn. Goldwyn past perfect op die koe.” Hoewel Gansey's Leonidas RF een heel late Goldwyn-zoon is, besloot KI Kampen hem daarom toch in te zetten. Ook voor een dochter van Annet is de nodige belangstelling, mede wellicht door de doorbraak van haar eerste zoon Talentino (v. Talent), die inmiddels de fokstierstatus heeft bereikt. De roodbonte Destry-pink Anthurium uit de natuurlijke dracht van

Annet 3348 merkt namelijk hoog met een eiwitpercentage van +0,22 procent en een exterieur van 115. „Het is ook een beste pink. Ze is best ontwikkeld, met lange, maar ook met goede benen”, stelt de veehouder. „Ons doel is om te verdienen aan embryo's, we verkopen dan ook embryo's van deze pink.”

Bewezen stieren

Het voelt voorbarig om massaal te fokken met een dier dat zelf nog nooit gekalfd heeft en dus nog niets bewezen heeft. „De pink wordt gespoeld omdat er vraag naar is, we kunnen er nu aan verdienen”, stelt Rudy. Toch richt hij niet al zijn pijlen op genomics. „Stieren die KI's aangeven om mee te spoelen, hebben niet altijd onze voorkeur. Wij gaan liever voor meer bewezen stieren. Het dier moet wel aankunnen wat er genetisch inzit. Het hoogste keer het hoogste kan wel goed gaan, maar wij willen er niet honderd procent op gokken”, stelt hij. „We gebruiken wel eens genomicsstieren, maar alleen wanneer ze uit een goede koefamilie komen. Anders loop je bovendien het risico dat je je stal vol krijgt met koeien van genomicsstieren die het niet zijn geworden.” Onlangs is de Destry-pink voor CRV gespoeld met Kings-Ransom O Dakker RF (Man-O-Man x Mac). Menkveld wil de Destry-pink nu spoelen met Brook Red Expression. Dat is de Jotanzoon van de kersverse NRM-kampioene Marie 61 van Puttenstein uit Kamperveen. „Uit deze combinatie hopen we een keuringstopper te fokken met dikke melk.”

Bedrijfsgegevens

Rudy Menkveld (35) en Ilona de Haan (26) houden in Zeewolde (Flevoland) een veestapel bestaande uit 125 melkkoeien en 90 stuks jongvee. De koeien worden gemolken in een 2 x 11 stands 50-graden-melkstel en realiseren een rollend jaargemiddelde van 9.268 kilo melk met 4,29 procent vet en 3,52 procent eiwit. Het quotum bedraagt 1.125.000 kilo melk.

Rudy nam in 2007 het bedrijf van zijn ouders over. Zij boerden tot 1980 op pachtbedrijf het Ganzenei in Brummen (Gld.) – stalnaam Gansey is de oude spelling van ganzenei – en kwamen daarna op een pachtbedrijf in

Zeewolde terecht. Inmiddels is de helft van de grond en zijn de gebouwen er volledig in eigendom. Ilona komt van oorsprong uit het Noord-Hollandse Purmerend, waar haar ouders midden jaren 90 moesten wijken voor woningbouw en verhuisden naar Biddinghuizen in Flevoland. Na daar negen jaar te hebben geboerd, vertrokken ze naar de Verenigde Staten, waar ze inmiddels 2.100 koeien melken. Ilona bleef in Nederland. Zij draait volop mee op de boerderij en melkt daarnaast via AB Oost nog drie keer in de week bij een andere boer. Menkveld heeft een huiskavel van 45 hectare en pacht er

Video fokveedag

Zie voor een video van de fokveedag Noord-Veluwe in Oldebroek www.melkvee.nl in het dossier Melkvee Magazine.

Naast Anthurium heeft Menkveld een dochter van de bewezen stier Classic uit Annet 3348, welke hij in de toekomst wellicht meeneemt naar een keuring. Verder is de 'wilde' dochter van Annet ingeschreven met 85 punten. Deze sterke en brede donkerrode koe geeft wat krap melk, maar heeft wel goede gehalten. Ze zorgde inmiddels voor drie dochters, een vaars van Mr. Burns en een pink en een kalf van Zabing. De vaars heeft inmiddels een dochter van Jerudo.

Dikke melk

Met de Stadel-koe die Menkveld op de veiling in 2008 had gekocht, liep het minder goed af. Ze bracht een zwartbont vaarskalf, waarna het met de gezondheid van de koe niet wilde vlotten. „Die koe had iets onder de leden en is dezelfde lactatie nog vertrokken“, aldus Ilona. Het zwartbonte Talent-kalfje groeide uit tot een zware koe, welke inmiddels twee zwartbonte dochters bracht van Tequila en Fiction. „Het is geen super melkkoe, maar ze heeft wel hoge gehalten. Eigenlijk geldt voor alles wat bij Veneklaas-Slots vandaan komt, dat het sterke en zware boerenkoeien zijn, met dikke melk. Vaak zijn ze de eerste lijsten wat gewoon en worden ze daarna beter.“ Mooie koeien met 'dikke melk' zijn ook de koeien die Rudy en Ilona voor ogen staan. Zowel zwartbonte als roodbonte stieren worden op het bedrijf ingezet, al staat zwartbont volgens Rudy in dienst van roodbont. „Van de zwartbonte gebruiken we vooral roodfactorstieren, maar soms ook

stieren als O Man, Danillo of Big Winner, om dan in de volgende generatie weer te proberen een roodbont kalf te krijgen.“ Menkveld gebruikt stieren als Jotan, Acme, Jerudo, Pleasure, Fiction, Danillo, Big Winner, Red Expression, Talentino, Leonidas en Crime Time. Het aAa-systeem dient als handvat voor het maken van de paringen, in combinatie met de onderbalkkenmerken.

Sundance

„In het vat hebben we sperma van veel verschillende stieren. Bij sommige oude stieren zoek ik dan een geschikte koe.“ Rudy Menkveld noemt de stier Sudena Sundance, de Lion King-zoon van voormalig NRM-kampioene Doortje 2370. De stier scoort hoog voor de framekenmerken, met veel breedtematen en noteert ook hoge gehalten in de melk. Daarnaast scoort hij laag voor melk en uiers. „Zo'n stier past maar op bepaalde koeien.“ Dat Rudy en Ilona naast de gekochte koeien ook succes hebben met eigen fokproducten, bewezen zij met Sundance-dochter Clara 10 die dit jaar het reservekampioenschap bij de vaarzen opeiste op de Flevolandse Wintershow in Dronten. Twee jaar eerder was stalgenote Annet 3348 er nog middenklassekampioene geworden. Dit jaar zorgde Annet voor een dubbelslag voor Menkveld, door er reservekampioene bij de senioren en publiekskampioene te worden. Prestaties die op de veiling in 2008 door niemand waren voorzien.

nog 12,5 hectare dijkgrond bij van het waterschap. Hij werkt samen met buurman Dirk van der Meer, die een akkerbouw-bedrijf heeft. De gezamenlijke grond gaat in vieren en elk jaar wordt op een ander kwart aardappelen verbouwd. Dit omdat aardappels maar eens in de vier jaar op een bepaald perceel kunnen worden geteeld. De buurman kan zo meer aardappels telen, terwijl Menkveld de mest beter kwijt kan en de machines van zijn buurman kan gebruiken. Bovendien teelt de buurman maïs en ploegt hij alle grond. Menkveld koopt een deel van het voer aan voor het gemengde rantsoen dat bestaat uit 50 procent gras, 50 procent maïs, soja-raap, tarwe en tot voor kort

tarwegistconcentraat. Inmiddels niet meer omdat zuivelwerker Cono dat verbiedt. Menkveld is een van de weinige Cono-boeren die zijn koeien niet weidt. De grond is trapgevoelig en de veehouder wil zo constant mogelijk voeren. Daartoe worden de volledige eerste en de volledige tweede snede over elkaar heen gekuild. De droge koeien hebben wel een uitloop en krijgen een rantsoen van 13 à 14 kilo maïs, 1 kilo graskuil en onbeperkt dijkhooi. In het laatste stadium van de dracht krijgen ze een zetmeelrijke brok via de krachtvoerbox. De vaarzen worden samen met de keuringskoeien apart gehuisvest in diepstrooiselboxen. In de rest van de ligboxen ligt een mat. Het

voordeel is dat er minder rangordeproblemen zijn en dat de goed uitzijende vaarzen makkelijker te verkopen zijn. Menkveld selecteert flink in zijn vaarzen en selecteert ook al in de kalveren en de pinken. Daarnaast wordt 15 procent van de koeien drachtig gemaakt van Belgische Blauwe stieren. Opvallend is dat Menkveld niet heeft geïnvesteerd in jongveehuisvesting, maar in opslagruimte. Een deel van het jongvee wordt samen met een stier uitgeschaard in de Nijkerkerpolder. De rest staat in een voor jongvee geschikt gemaakt oude opslagloods. Menkveld bouwde achter op zijn erf een nieuwe opslagloods, met daarin veel stro, hooi en andere veevoergrondstoffen.